

חנוכה - הערב בבית

מילים: [אברהם ברוידס](#)
לחן: [עמנואל עמירן](#)

חג, הינו דרכה של חברה לחזור ולהזכיר לעצמה, במילים ובאמצעים מגוונים, את הערכים אשר היא חפצה להעלות על נס. לחג החנוכה משמעות נצחית; להראות את נצח הקיום היהודי והתרבות היהודית שלעולם לא תיפסק. חנוכה הוא חזרת האור הרוחני לישראל. הנרות הדולקים ואורם מסמלים את האור הפנימי של הנשמה שאינו נפגם לעולם. אור פנימי ששום עם בעולם לא יוכל לו. אור פנימי ששום חושך לא יוכל להחשיך אותו. ובכוח האור הפנימי להדליק את השלהבת מחדש, לחנוך את בית המקדש מחדש, להחזיר את עם ישראל לרוחו ולתרבותו המיוחדת, לתורה ולמצוות.

השיר "הערב בבית" נוצר משיתוף פעולה בין המשורר אברהם ברוידס והמלחין עמנואל עמירן. ברוידס חיבר, בין שאר שיריו, שירים רבים לילדים, וחלק נכבד מהם הולחן. עמירן הוא מחשובי מלחיני הזמר העברי המוקדם, ולזכותו מאות שירים שהושרו ועדיין מושרים בפי כול.

קישורים מלווים ל"חנוכה - הערב בבית"		
לתווי השיר בזמרת	מילות השיר בזמרת	האזנה בזמרת
		

מאפייני הטקסט

מבלב - גודל, צומח, משגשג, מצליח
ירח - חודש
אות - רמז, סימן
תשועות - הצלה, גאולה, פדות, שחרור
מתלקח - מתחיל לבעור, מתעורר

את השיר "הערב בבית" ניתן למצוא כתוב באופן הנראה למעלה (יוצר צורה של אבוקה, לפיד או אולי נר) או עם שורות סימטריות בעלות חריזה רגילה (מבלב - כסלו, האות - תשועות, בנים - גוונים, חדש - יתקדש).

בשיר שלפנינו התייחסות לכמה מסממני החג: נר, פלא, גבורה, ניסים ותשועות. סממנים אלו מוזכרים בשמונת נרות חנוכה, המכילים מספר עקרונות חשובים:

נר ראשון - מכיל את עקרון התגברות האור מן המעט אל המרובה, מן האחד אל השמונה, בבחינת "מעלין בקודש".

נר שני - מאיר את מושג הגבורה, גבורת הציבור וגבורת היחיד, גבורת הדורות וגבורת דורנו, בבחינת "על הגבורות".

נר שלישי - עוסק במופלא מאתנו, בדברים היוצאים מגדר הטבע ובמעשי ידי אדם שהם בבחינת "על הניסים".

נר רביעי - נוגע באור הנראה לעין והנסתר בלב האדם, במשלי האור הזוהרים הפתוחים לכולנו "שערי אורה".

נר חמישי - מנסה לבדוק האם החבל המתוח כגבול בין תרבות יוון לתרבות ישראל יכול להוות מיתר המפיק מנגינה ערבה בין "אתונה וירושלים".

נר שישי - מעמיק אל מסירות הנפש, אל המחיר היקר ביותר והאחרון שאדם בוחר לשלם על ייחודו ואמיתו, בבחינת "קידוש השם".

נר שביעי - מאזין לסיפור הנשי שבחג, לאש שבאישה, לגבורתה ולתעצומות נפשה של "בת ישראל".

נר שמיני - חוגג את הזדהותנו, יהודים אזרחי מדינת ישראל עם חירות אבותינו, את ההקבלה שאנו מוצאים בין הימים ההם לזמן הזה בבחינת: "שוב יקומו המכבים" - "על החירות".

מאפייני הלחן

- הלחן בסולם רה מינור עם דגש מיוחד על צליל הסובדומיננטה – סול.
- קיימות מספר תבניות ריתמיות החוזרות על עצמן מספר רב של פעמים.
- שימוש בערכים ריתמיים פשוטים: חצאים רבעים ושמיניות.
- חלוקת השיר לארבעה משפטים – פריודות:
  - פריודה ראשונה – תיבות 1 – 8
  - פריודה שניה – תיבות 9 – 16
  - פריודה שלישית – תיבות 17 – 24
  - פריודה רביעית – תיבות 17 – 24
- פריודה ראשונה מורכבת משני פסוקים המתחילים בקדמה (1 – 4, 5 – 8). פסוק ראשון מתחיל בצליל רה ואחריו קוורט סקסט אקורד (רה, סול, סי במול). פסוק שני פותח בקדמה על הצליל דו ואחריו קוורט סקסט אקורד (דו, פה, לה). הפסוק השני מסתיים על הטוניקה – רה.
- פריודה שניה מחולקת לשלושה פסוקים. פסוק קצר (תיבות 9 – 10) הפותח בקפיצה של קוורטה בירידה ומסתיים על הצליל סול. פסוק שני (תיבות 11 – 12) המהווה פיתוח של הפסוק הקודם (קפיצת קוורטה בירידה וסיום על הצליל סול). הפסוק הבא (תיבות 13 – 16) מהווה תשובה המבוססת על הדרגה השלישית וסיום על הצליל רה.
- פריודה שלישית פותחת בקפיצה של אוקטבה על המילה "ראו". החלק מסתיים על הדרגה השביעית – הצליל דו ועליו פרמטה.
- פריודה רביעית כמו הראשונה עם מילים אחרות.
- הקשר בין הטקסט ללחן בולט מאוד בחלק האחרון של השיר בו מופיע המשפט: "נר ישראל העתיק וחדש". כמו הנרות שדלקו פעם כך גם הנרות היום. "מדור אלי דור אורו יתקדש". מה

שהיה הוא מה שיהיה, עלינו לחזור ולספר על הניסים ועל הגבורות, בימים ההם ובזמן הזה.
 המלחין בוחר לחזור בחלק זה על הלחן הפותח את השיר.

- כל הפרזות מסתיימות בצליל ארוך הנמשך חצי.

→

_____	ד	_____	ד
	סול		רה
—ד—	ד	_____	ד
סול	סול		רה
_____	ד	_____	ד
	לה		רה
_____	ד	_____	ד
	סול		רה

הצעות לפעילויות

- שאלה: כיצד ידעתם מתי מסתיים משפט?
- דיון: מהם מאפייני סיום משפט מוסיקלי?
- עיון בתווים וסימון מקומות הפיסוק בגוף התווים.
- התייחסות למשפט "נר ישראל העתיק וחדש" תוך חזרתו של הלחן. מדוע?
- דיבור הערכים הריתמיים בשיר והקשתם.
- הוספת אוסטינטו ריתמי כליווי לשיר:
- לימוד תפקיד הקונטרפונקט לשיר:

Soprano

8 *Fine*

18 *D.C. al Fine*

כתבה : ענת דור